

TDK: *Dem* (Farsça); zaman, çağ; soluk; çayın kıvamı.

“Dem”, hem zamanı (an, vakit) hem de zamanın içinde olgunlaşan deneyimi ve dönüşümü ifade eder.

Dipnot: Bu süreç boyunca, yarışmacılar ve jüri üyeleriyle ortak bir dil kurabilmek adına Hayri İrdal’ın diline özgü, kullanmayı sevdiği bazı kelimeleri metne serpiştirdik. Halit Ayarcı’nın deyiimiyle; anlatıya, hususi bir çeşni katmayı amaçladık.

“Saatin kendisi mekân, yürüyüşü zaman, ayarı insandır... Bu da gösterir ki, zaman ve mekân, insanla mevcuttur.” (s.34)

“Peki bugün, zamanla birlikte yürüyebilmekte miyiz; mekânı değiştirecek ayar hâlâ insanda mıdır?”

Günümüzün hız odaklı, modernizmin **totaliter biçimde yönlendirdiği** zaman algısı, zamanı nicel olarak ölçülen ve tüketilen bir şeye dönüştürürken; mekânlar da kullanıcıdan bağımsız ve müdahale edilemeyen alanlara indirgenir.

“*Binaenaleyh* böyle bir durumda zamansız ve ayarsız mekân, insanla birlikte vücut bulabilir mi?”

Bu proje, demokratik bir mimari anlayışıyla, sabit bir form yerine değişebilir bir sistem önerir; YTONG, bu sistem içinde yalnızca bir malzeme değil, kullanıcı tarafından yeniden düzenlenebilir bir yapı elemanı olarak ele alınır. Kullanıcıya bekleme, müdahale etme ve iz bırakma imkânı tanıyan bir kurgu önerir. YTONG malzemesinin doğal, hafif ve yanmaz yapısı da bu etkileşimi mümkün kılan bir araç olarak kullanılır.

(YTONG Düşey Paneller 400x10x60 kullanılmış, çoğu pivot yardımıyla döner duvarlar tasarlanmıştır görsellerde detay mevcut)

Böylece insan ile mekân arasındaki karşılıklı etki yeniden kurulabilir ve zaman, ölçülen değil deneyimlenen bir hâle gelir; belki de vaktiyle kaybolduğumuz o “**dem**” yeniden *zuhur* eder.

Hülasa bu projeyi; “Halit Ayarcı’nın hükmedilen zamanı yerine, Hayri İrdal’ın deneyimlenen zamanına yolculuğu” şeklinde okumakta mümkün.

Dem.o[kratik] Sistem

Demlenen insan “zamanın esnekliğinin farkındalığıyla birlikte” Mekânı, tamamlanmış bir nesne değil; kullanıcıyla birlikte sürekli yeniden kurulan açık bir sistem olarak düşünür. Tasarımcı yalnızca başlangıç kurallarını tanımlar; nihai mekân ise kullanıcıların müdahaleleriyle oluşur.

Böylece her kullanıcı, kendi deneyimi doğrultusunda mekânı dönüştürerek farklı senaryolar üretir. Bu yaklaşım, mimarlığı tek bir doğruya sahip statik bir ürün olmaktan çıkarıp katılımcı ve **demokratik bir sürece** dönüştürmektedir. Tıpkı *Saatleri Ayarlama Enstitüsünde* insanları Enstitüye sosyal ve gönüllülük esaslı katılmaya dahil ettiği “*nakit ceza sistemi*” gibi, kütle düzleminde de insanları **dahil etmeyi amaçladık**.

YTONG Bir Yapı Elemanı Değil, Bir Araç

YTONG paneller bu projede yalnızca taşıyıcı veya bölücü bir yapı malzemesi olarak kullanılmaz. Hafifliği, kuru montaja uygunluğu ve yeniden sökülüp takılabilmesi sayesinde kullanıcı müdahalesini mümkün kılan bir araç hâline gelir. İnsanlar YTONG Düşey Panelleri iterek; yer değiştirerek yeni açıklıklar, koridorlar ve bekleme alanları oluşturabilir. böylece her müdahale mekânın yeni bir versiyonunu üretir. Malzemenin doğal ve yanmaz yapısı da bu geçici dönüşümlerin güvenli biçimde gerçekleşmesini destekler.

Mekânsal Kurgu

Enstalasyon, dışarıdan okunabilen sade bir hacim olarak başlar. İçeriye girildikçe paneller arasında oluşan boşluklar, geçitler ve bekleme cepleri farklı deneyimler üretir. Her kullanıcı kendi rotasını oluştururken aynı zamanda sonraki ziyaretçilerin deneyimini de etkiler. Böylece zaman yalnızca bireysel olarak yaşanmaz; mekân üzerinde bırakılan izlerle kolektif bir hafızaya dönüşür.

*İçte, A1 Ytong'un dışarıdan okunmayan homojen kabuğunun ardında, zamanla “yanmış” bir **dem bölgesi** bulunur. Bu alan dışarıdan görünmez; ancak içeride, zamanın biriktiği ve yoğunlaştığı bir iz gibi çalışır.*

Burada mekân; zamanın iz bıraktığı, algıyı yavaşlatan ve kullanıcıyı dış dünyadan koparan bir iç çekirdek oluşur.

“Projemiz trafik ve kaosun, zamanın hesaplarının çokça yapıldığı mekanların örneğin: Mecidiyeköy’de gözlemlenmiş bir durumun prototipidir.” Bir enstalasyon çalışması olarak insanlar ile etkileşime girecektir.